

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **H. S.**, zastoupeného opatrovníci: **Organizace pro pomoc uprchlíkům, o. s.**, se sídlem Kovářská 4, Praha 9, a advokátem: **Mgr. Eduardem Benešem**, se sídlem Na Rozcestí 6/1434, Praha 9, proti žalovanému: **Policie ČR**, Služba cizinecké policie, se sídlem Olšanská 2, P. O. BOX 78, Praha 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2010, č. j. 8 A 55/2010 - 15,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2010, č. j. 8 A 55/2010 - 15, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení a jeho dosavadní průběh

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se podanou žalobou ze dne 5. 3. 2010, která byla Městskému soudu v Praze doručena dne 8. 3. 2010, domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2010, č. j. CPR-517-3/ČJ-2010-9CPR-V234, jímž bylo zamítnuto odvolání stěžovatele a potvrzeno rozhodnutí Policie ČR, Oblastního ředitelství služby cizinecké policie Praha ze dne 13. 12. 2009, č. j. CPPH-20852/ČJ-2009-004003, o správním vyhoštění stěžovatele z území ČR v délce 3 let.

[2] Nejvyšší správní soud ze spisů Městského soudu v Praze sp. zn. 8 A 55/2010 a sp. zn. 8 A 74/2010 zjistil následující skutečnosti (*pozn. spis městského soudu sp. zn. 8 A 55/2010 byl v souladu s § 26 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, rekonstruován na základě usnesení předsedy senátu*

JUDr. S. Nováka ze dne 30. 8. 2013, neboť při kontrole spisů v daném období bylo zjištěno, že uvedený spis není dohledatelný).

[3] Městský soud v Praze nejdříve usnesením ze dne 19. 4. 2010, č. j. 8 A 55/2010 - 12, vyhověl žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, připojené k žalobě, a osvobodil jej od soudního poplatku za jím podanou žalobu.

[4] Samotnou žalobu následně městský soud v záhlaví citovaným usnesením ze dne 11. 5. 2010 odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v tehdy platném znění (dále jen „s. ř. s.“), neboť o téže věci již probíhalo u Městského soudu v Praze řízení. Jak v odůvodnění městský soud konstatoval, „ze spisu Městského soudu v Praze sp. zn. 8 A 74/2010 je patrné, že stěžovatel dne 2. 3. 2010 podal totožnou žalobu proti témuž rozhodnutí žalovaného Krajskému soudu v Praze, kterému byla doručena dne 4. 3. 2010. Krajský soud v Praze usnesením ze dne 10. 3. 2010, č. j. 44 A 22/2010 - 10, které nabylo právní moci dne 12. 3. 2010, věc postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému.“ Proto městský soud podanou žalobu odmítl pro překážku věci zahájené (litispendence), přičemž o téže věci bude nadále řízení vedeno u městského soudu pod sp. zn. 8 A 74/2010.

[5] Proti tomuto usnesení podal stěžovatel kasační stížnost u Městského soudu v Praze (v souladu s tehdy platným zněním § 106 odst. 4 s. ř. s., tj. ve znění před nabytím účinnosti novely s. ř. s. k 1. 1. 2012, dle něhož se „kasační stížnost podává u soudu, který napadené rozhodnutí vydal“), která mu byla doručena dne 2. 6. 2010 a v níž se stěžovatel domáhal zrušení napadeného usnesení. Současně podal návrh na přiznání jejího odkladného účinku, dále požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů a také o osvobození od soudního poplatku za podanou kasační stížnost.

[6] Poté, co městský soud dne 18. 11. 2010 zaslal stěžovateli výzvu k vyplnění formuláře - „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ s tím, aby jej ve lhůtě 10 dnů od doručení vyplněný zaslal soudu zpět, vydal dne 18. 1. 2011 usnesení č. j. 8 A 55/2010 - 28, jímž vyhověl stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků a současně mu pro řízení o kasační stížnosti ustanovil advokáta Mgr. E. Beneše.

[7] Dne 10. 3. 2011 pak městský soud adresoval Policii ČR, Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, žádost o sdělení tehdejšího pobytu stěžovatele v ČR. Vzhledem ke skutečnosti, že tehdejší místo pobytu stěžovatele nebylo ani ve spolupráci s Policií ČR možné vypátrat, usnesením ze dne 19. 4. 2011, č. j. 8 A 55/2010 - 41, mu městský soud pro řízení „o žalobě ze dne 8. 3. 2010“ ustanovil opatrovníci - Organizaci pro pomoc uprchlíkům.

[8] V předmětném (rekonstruovaném) spisu sp. zn. 8 A 55/2010 se na č. l. 56 – 70 spisu dále nacházejí listiny s mailovou komunikací mezi advokátem stěžovatele a městským soudem, datované k 3. 2. 2012; 16. 2. 2012; 13. 4. 2012; 20. 11. 2012; 29. 11. 2012; 25. 3. 2013 a 26. 7. 2013, v níž se advokát stěžovatele opakovaně domáhal doručení kasační stížností napadeného usnesení, resp. možnosti nahlédnutí do předmětného spisu, a to spolu se zmíněným spisem zn. 8 A 74/2010, který má pro projednávanou věc zásadní význam.

[9] Dne 12. 9. 2013 bylo advokátovi stěžovatele zasláno městským soudem sdělení (č. l. 74), v němž se žádosti o nahlédnutí do spisů vyhovuje, a to v termínu do 27. 9. 2013, neboť

„poté bude rekonstruovaný spis předložen Nejvyššímu správnímu soudu k vyřízení kasační stížnosti.“

[10] Ve zmíněném řízení ve věci podané žaloby stěžovatele, vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 8 A 74/2010, městský soud poté, co mu byla jako soudu místně příslušnému Krajským soudem v Praze postoupena žaloba stěžovatele ze dne 2. 3. 2010, nejdříve stěžovatele vyzval usnesením ze dne 27. 5. 2010, č. j. 8 A 74/2010 - 17, k zaplacení soudního poplatku za jím podanou žalobu. Dne 24. 8. 2010 pak městský soud adresoval Policii ČR, Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, žádost o sdělení tehdejšího pobytu stěžovatele v ČR, na které dožadovaný orgán reagoval sdělením ze dne 17. 9. 2010 (č. l. 21 spisu), z něhož vyplývá, že dne 26. 8. 2010 byl stěžovateli vydán výjezdní příkaz platný do 23. 9. 2010. Místo pobytu stěžovatele k danému dni známé nebylo. Na základě tohoto sdělení vydal městský soud dne 4. 10. 2010 usnesení, č. j. 8 A 74/2010 - 24, kterým stěžovateli *„pro řízení o podané žalobě ze dne 2. 3. 2010“* ustanovil opatrovníci – Organizaci pro pomoc uprchlíkům. Následně městský soud vydal dne 26. 10. 2010 usnesení, č. j. 8 A 74/2010 - 30, jímž stěžovatelovu žalobu ze dne 2. 3. 2010 odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro překážku věci zahájené, neboť *„z registru žalob u Městského soudu v Praze bylo zjištěno, že žalobce podal u tohoto soudu dříve přímo žalobu, která je vedena pod sp. zn. 8 A 55/2010. (...) V inkriminované věci o téže věci již řízení u soudu probíhá.“*

[11] Nyní projednávaná kasační stížnost byla spolu s oběma spisy městským soudem odeslána dne 3. 10. 2013 a Nejvyššímu správnímu soudu doručena dne 7. 10. 2013.

II. Obsah kasační stížnosti

[12] Stěžovatel se kasační stížností ze dne 2. 6. 2010 domáhal zrušení v záhlaví citovaného usnesení Městského soudu v Praze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b), d) a e) s. ř. s. Dne 14. 10. 2013 advokát stěžovatele adresoval Nejvyššímu správnímu soudu elektronické podání (č. l. 7 spisu), které již dříve (dne 19. 9. 2013) zaslal městskému soudu (č. l. 77 spisu). V něm doplňuje argumentaci v kasační stížnosti, když namítá, že pokud bylo řízení o stěžovatelem podané žalobě, vedené pod sp. zn. 8 A 74/2010, pravomocně ukončeno odmítavým usnesením soudu s odůvodněním, že byla totožná žaloba podána již dříve v řízení vedeném pod sp. zn. 8 A 55/2010, pak *„městský soud žalobu (v nyní projednávaném věci) odmítl nesprávně.“* Proto by mělo být podané kasační stížnosti vyhověno.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Stěžovatelovu kasační námitku, kdy napadá v záhlaví citované usnesení Městského soudu v Praze především z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tj. pro nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu, neboť městský soud měl *„nesprávně“* odmítnout jeho žalobu, podanou k městskému soudu dne 5. 3. 2010, považuje Nejvyšší správní soud za nedůvodnou. Městský soud v nyní projednávané věci odmítl stěžovatelovou žalobu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož *„nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh (žalobu), jestliže (mimo jiné) o téže věci již řízení u soudu probíhá.“* Jedná se o existenci tzv. překážky věci zahájené (litispendenci), která brání, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení. Jak je patrné z odůvodnění napadeného usnesení, městský soud existenci překážky věci zahájené

(litispendence) konstatoval s ohledem na řízení vedené u městského soudu pod sp. zn. 8 A 74/2010, které bylo v téže věci a proti totožnému rozhodnutí žalovaného zahájeno na základě stěžovatelem dříve podané žaloby ze dne 2. 3. 2010 (doručené Krajskému soudu v Praze dne 4. 3. 2010), zatímco v nyní projednávané věci byla žaloba stěžovatelem podána dne 5. 3. 2010 a městskému soudu doručena až dne 8. 3. 2010. Skutečnost, že prvně zmíněná žaloba byla stěžovatelem podána u místně nepřislušného soudu (Krajský soud v Praze), který ji následně postoupil místně příslušnému městskému soudu, není pro posouzení procesní otázky existence překážky věci zahájené rozhodující. Pro její posouzení je rozhodující především datum zahájení obou současně probíhajících řízení, přičemž podle § 32 s. ř. s. je řízení zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu (soudům) (srov. k tomu např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2004, č. j. 4 Azs 189/2004 – 49, dostupný na www.nssoud.cz). Z obsahu obou výše rekapitulovaných spisů městského soudu je skutečně zřejmé, že ve smyslu cit. § 32 s. ř. s. bylo řízení vedené u městského soudu pod sp. zn. 8 A 74/2010 zahájeno dne 4. 3. 2010, kdy byla Krajskému soudu v Praze doručena stěžovatelova žaloba, tj. o čtyři dny dříve než bylo doručení stěžovatelovy žaloby městskému soudu zahájeno řízení v nyní projednávané věci. Za této situace tak dle názoru Nejvyššího správního soudu městský soud nijak nepochybil, pokud v nyní projednávané věci spatřoval v řízení vedeném u městského soudu pod sp. zn. 8 A 74/2010 existenci překážky zahájené (litispendenci) a tedy důvod k odmítnutí stěžovatelovy žaloby podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[14] Žádné další námitky, které by odůvodňovaly podání kasační stížnosti z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) nebo d) s. ř. s., stěžovatel již blíže neuvádí.

[15] Přes shora uvedenou nedůvodnost uplatněných stížnostních námitek Nejvyšší správní soud kasační stížnosti vyhověl, byť na základě odlišné argumentace a jiných skutečností, než které předestřel stěžovatel. Nejvyšší správní soud totiž nemohl v rámci posuzování kasační stížnosti odhlédnout od zcela zásadních pochybení Městského soudu v Praze, které Nejvyšší správní soud spatřuje jednak v postupu městského soudu ve výše citovaném řízení sp. zn. 8 A 74/2010, nicméně s dopady i na nyní projednávanou věc, jednak v postupu městského soudu předcházejícímu předložení nyní posuzované kasační stížnosti Nejvyššímu správnímu soudu. Právě existence těchto pochybení ve svém důsledku vede Nejvyšší správní soud k závěru o nutnosti vyhovění kasační stížnosti stěžovatele.

[16] Za nejzávažnější pochybení považuje Nejvyšší správní soud skutečnost, že se Městský soud v Praze, dokonce tentýž senát (8 A), rozhodující ve stejném složení, v obou předmětných řízeních (sp. zn. 8 A 55/2010 a sp. zn. 8 A 74/2010) odmítl ze shodných procesních důvodů meritorně zabývat stěžovatelem podanými žalobami, když překážku věci zahájené (litispendenci) [§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] v jednom řízení spatřoval v existenci druhého řízení a naopak. Jak již bylo rekapitulováno výše, městský soud stěžovatelovu žalobu, v níž se domáhal soudního přezkumu rozhodnutí žalovaného, v záhlaví citovaným usnesením odmítl pro překážku věci zahájené (litispendenci), jejíž existenci spatřoval v řízení vedeném u městského soudu pod sp. zn. 8 A 74/2010, které bylo zahájeno o čtyři dny dříve podáním téže stěžovatelovy žaloby u Krajského soudu v Praze a který ji následně jako místně příslušnému soudu postoupil městskému soudu. Městský soud nicméně i v tomto řízení vydal dne 26. 10. 2010 usnesení, č. j. 8 A 74/2010 - 30, jímž i tuto (první) stěžovatelovu žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro překážku věci zahájené (litispendenci), jejíž existenci naopak spatřoval

v nyní přezkoumávaném řízení vedeném u městského soudu pod sp. zn. 8 A 55/2010 („v inkriminované věci již řízení probíhá“), tzn. v řízení, v němž již ovšem o několik měsíců dříve (dne 11. 5. 2010) bylo vydáno v záhlaví citované usnesení o odmítnutí stěžovatelovy žaloby pro překážku věci zahájené (litispendence). Tímto postupem městského soudu bylo stěžovateli fakticky odepřeno právo domáhat se ochrany svých práv soudní cestou, které je imanentní součástí práva na spravedlivý proces, garantovaného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

[17] Jak vyplývá z judikatury Ústavního soudu, právo na soudní a jinou právní ochranu garantované čl. 36 odst. 1 Listiny nelze vykládat tak, že by pokrývalo veškeré případy porušení kogentních procesních ustanovení v objektivní poloze, tzn. samotné porušení procesních pravidel stanovených procesními právními předpisy ještě nemusí samo o sobě znamenat porušení práva na spravedlivý proces. „*Teprve takové porušení objektivních procesních pravidel, které by skutečně jednotlivce omezilo v některém konkrétním subjektivním procesním právu, například v nemožnosti provést konkrétní stěžovatelem zamýšlený procesní úkon, čímž by byl v důsledku znevýhodněn oproti jinému účastníkovi řízení či zkrácen na svých hmotných právech, by mohlo být zásahem do subjektivního práva na spravedlivý proces.*“ [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 10. 2011 sp. zn. IV. ÚS 1796/11, či ze dne 5. 8. 2009, sp. zn. I. ÚS 566/07, nebo usnesení ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. I. ÚS 148/02 (U 19/31 SbNU 327), vše dostupné na <http://nalus.usoud.cz>]. Závažnost tohoto pochybení městského soudu je v tomto případě znásobena tím, že se stěžovatel podanými žalobami domáhal včasné soudní ochrany proti omezení své osobní svobody, garantované čl. 8 odst. 1 Listiny, a to v důsledku vydání rozhodnutí o správním vyhoštění, což mu bylo postupem městského soudu, nesoucím znaky svévole a zcela v rozporu se skutkovými zjištěními (zejména v řízení vedeném pod sp. zn. 8 A 74/2010) znemožněno. Za situace, kdy v případech omezení osobní svobody jsou dotčeným jednotlivcům přímo ústavně garantovány procesní prostředky soudní ochrany (*habeas corpus*), konkrétně v čl. 8 odst. 3, 4 a 6 Listiny a v čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.), je pak takové svévolné odmítnutí meritorního přezkumu (*denegatio iustitiae*) nutné považovat za zásah velmi závažný.

[18] Ve snaze docílit soudního meritorního přezkumu rozhodnutí o svém správním vyhoštění stěžovatel posléze podal kasační stížnost proti v záhlaví citovanému usnesení městského soudu, které samotné ovšem Nejvyšší správní soud výše shledal věcně správným. Přesto Nejvyšší správní soud nemohl přehlédnout zásadní nedostatky v postupu městského soudu předcházejícímu předložení kasační stížnosti zdejšímu soudu, které ve svém důsledku rovněž významně zasáhly do ústavně garantovaného práva stěžovatele na spravedlivý proces, konkrétně z něho vyplývající nárok na projednání věci „*bez zbytečných průtahů*“ (čl. 38 odst. 2 Listiny). Především ode dne doručení kasační stížnosti městskému soudu ze strany stěžovatele (dne 2. 6. 2010) ke dni samotného předložení kasační stížnosti k projednání Nejvyššímu správnímu soudu městským soudem (dne 3. 10. 2013) uplynulo období v trvání 3 let a 4 měsíců (!). Ze spisu sp. zn. 8 A 55/2010 se přitom podává, že k prvnímu úkonu předsedy příslušného senátu městského soudu v této věci došlo až dne 18. 11. 2010 (výzva na č. l. 22 k vyplnění formuláře - „*Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*“ za účelem posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta), ačkoliv tak byl městský soud povinen, v souladu s § 108 odst. 1 s. ř. s. (ve znění před nabytím účinnosti novely s. ř. s. k 1. 1. 2012), učinit neprodleně. Tím spíše pokud s podanou kasační stížností byl spojen návrh stěžovatele na

priznání odkladného účinku, pozastavující do skončení řízení před soudem účinky předmětného rozhodnutí o správním vyhoštění stěžovatele, o kterém je příslušný rozhodnout Nejvyšší správní soud (§ 107 s. ř. s.), což mu ovšem bylo v důsledku postupu městského soudu v daném případě po celé vymezené období znemožněno.

[19] Kvůli rekonstrukci spisu sp. zn. 8 A 55/2010, zahájené až dne 30. 8. 2013, pak není možné ve spisu městského soudu dohledat a dostatečným způsobem osvětlit, z jakých příčin nebyla kasační stížnost stěžovatele spolu se spisem městského soudu předložena Nejvyššímu správnímu soudu k jejímu projednání, a to v období počínaje nejpozději dnem 19. 4. 2011, kdy bylo vydáno usnesení č. j. 8 A 55/2010 – 41 o ustanovení opatrovnice stěžovateli, do dne jejího skutečného předložení Nejvyššímu správnímu soudu (3. 10. 2013). Výše rekapitulovanou mailovou komunikaci mezi ustanoveným advokátem stěžovatele a městským soudem a v ní opakovaně prezentované žádosti advokáta stěžovatele (o zaslání kopie usnesení či nahlédnutí do spisu), ani v dopise městského soudu ze dne 13. 4. 2012 naznačené komplikace při doručování usnesení o ustanovení advokáta, ani případně samotnou ztrátu předmětného spisu sp. zn. 8 A 55/2012, k níž nemohlo prokazatelně dojít dříve než 29. 11. 2012 (s ohledem na nahlížení spisu v daný den ze strany advokáta – viz sdělení na č. l. 65 - 66), nepovažuje Nejvyšší správní soud za důvody, které by ospravedlňovaly takto zcela nepřiměřeně zdlouhavý postup městského soudu předcházející předložení kasační stížnosti zdejšímu soudu.

[20] Jak již bylo zmíněno výše, stěžovatel ovšem uvedená pochybení městského soudu v kasační stížnosti nijak nenamítal, byť v podání doplňujícím kasační stížnost advokát stěžovatele naznačil ono pochybení městského soudu, kdy v obou souběžně probíhajících řízeních dospěl ke shodnému závěru o odmítnutí jím podaných žalob pro překážku věci zahájené (litispendenci). Může se proto jevit sporným, zda se jimi může Nejvyšší správní soud vůbec věcně zabývat, a to hned ze dvou důvodů.

[21] Za prvé proto, že Nejvyšší správní soud je dle ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. při přezkumu napadeného usnesení městského soudu vázán důvody kasační stížnosti. Podle tohoto ustanovení lze tyto důvody překročit jen tehdy, bylo-li řízení před soudem zmatečné nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Jak však plyne ze shora uvedeného, podstata důvodu, který vedla Nejvyšší správní soud k závěru o nutnosti vyhovění kasační stížnosti stěžovatele, spočívá zčásti v existenci závažných pochybení v postupu městského soudu následujícímu po podání kasační stížnosti, v jejichž důsledku došlo k zásahu do základních práv a svobod stěžovatele. Tento důvod nicméně svojí podstatou nespadá pod žádnou z citovaných výjimek. Určitě se nemůže jednat o případ zmatečnosti řízení před městským soudem, legálně vymezený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., a ani o vadu řízení, jelikož kasační stížností napadené usnesení městského soudu bylo shledáno formálně i věcně správným. Proto je vyloučena i nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, a zcela mimo diskusi je důvod nicotnosti rozhodnutí správního orgánu.

[22] Za druhé proto, že kasační stížnost stěžovatele směřuje proti v záhlaví citovanému usnesení městského soudu, které ovšem Nejvyšší správní soud výše shledal věcně správným. Nahlíženo z čistě formálně-procesního hlediska by tak Nejvyšší správní soud mohl nyní projednávanou kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout podle § 110 odst. 1

in fine s. ř. s., s konstatováním, že stěžovatel měl svou kasační stížnost směřovat proti výše citovanému usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2010, č. j. 8 A 74/2010 - 30, což však včas neučinil, čímž si sám vyloučil možnost domoci se ochrany svých práv, bez ohledu na skutečnost, že přijetím citovaného usnesení městského soudu byla prokazatelně porušena.

[23] Nejvyšší správní soud se nicméně s takovým postupem, z formalistických důvodů přehlížejícím naprosto zjevnou nespravedlnost, neztotožňuje, neboť za situace, kdy toto řízení o kasační stížnosti aktuálně představuje z pohledu stěžovatele v zásadě jediný možný prostředek nápravy výše konstatovaných pochybení městského soudu, by tak její zamítnutí jen prohloubilo bezvýchodnost situace stěžovatele, v níž se ocitl převážně bez vlastního přičinění. Z hlediska zásahu do základních práv stěžovatele totiž nelze na obě předmětná řízení (vedená u městského soudu pod sp. zn. 8 A 55/2010 a sp. zn. 8 A 74/2010) a v nich konstatovaná pochybení nahlížet zcela izolovaně, ale spíše ve vzájemných souvislostech. Jak je z výše uvedeného patrné, stěžovatel se poté, co se podanými žalobami snažil domoci ochrany svých práv cestou meritorního soudního přezkumu rozhodnutí o svém správním vyhoštění, ocitl v pomyslné „procesní pasti“ či „bludném kruhu“, neboť městský soud se jednak s odstupem několika měsíců ze shodných, nicméně vzájemně si odporujících, procesních důvodů jimi odmítl meritorně zabývat, jednak svým nedůvodně zdlouhavým postupem trvajícím déle než tři roky fakticky znemožnil včasné projednání stěžovatelem podané kasační stížnosti a s ní spojeného návrhu na přiznání odkladného účinku, příp. znemožnil podání nové kasační stížnosti stěžovatele směřující proti citovanému usnesení městského soudu č. j. 8 A 74/2010-30. Pokud by se totiž městský soud v postupu předcházejícím předložení nyní posuzované kasační stížnosti Nejvyššímu správnímu soudu nedopustil výše uvedených průtahů a naopak by v souladu s tehdy účinným zněním § 108 odst. 1 s. ř. s. veškeré nezbytné úkony činil neprodleně po podání kasační stížnosti (dne 2. 6. 2010), mohla hypoteticky nastat situace, kdy by Nejvyšší správní soud svým rozsudkem nyní posuzovanou kasační stížnost skutečně zamítl jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s., a to ještě v době, než by stěžovateli uplynula dvoutýdenní lhůta k podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), směřující proti citovanému usnesení městského soudu č. j. 8 A 74/2010 - 30, které bylo vydáno dne 26. 10. 2010 a právní moci nabylo dne 1. 11. 2010.

[24] Nejvyšší správní soud by především zamítnutím podané kasační stížnosti poté, co v uvedených pochybeních městského soudu shledal porušení principů spravedlivého procesu a základních práv a svobod stěžovatele, ústavně garantovaných čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny, nedostál své ústavní povinnosti vyplývající z čl. 4 Ústavy ČR, kdy jsou obecné soudy, bez ohledu na instanci, ve které rozhodují, vždy povinny poskytnout ochranu základním právům a svobodám jednotlivců. Podstata ústavní garance kompetence obecných soudů podle čl. 4 Ústavy ČR ve vztahu k účastníkovi řízení spočívá v tom, že pokud obecné soudy dospějí k názoru, že v dané věci došlo k porušení základního práva nebo svobody, nemohou se odkazem na nedostatek kompetence v jednoduchém (podústavním) právu zbavit povinnosti poskytnout ochranu základnímu právu. „*Procesní normy nelze vnímat jako samouúčelné (samonosné) a tím spíše nemohou představovat překážku pro aplikaci ústavně zaručené hmotněprávní normy. (...) Smysl zásady koncentrace a dispozitivnosti řízení totiž nemůže být vykládán takovým způsobem, aby vyvolal protiústavní*

důsledky.“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2008, č. j. 2 As 9/2008 – 77, publ. ve Sb. NSS pod č. 1684/2008).

[25] Proto se Nejvyšší správní soud rozhodl nastalou procesní situací, kdy aplikací jednoduchého práva dojde ke zjevnému porušení ústavní normy a řešení této kolize s ohledem na povahu dané věci nespočívá ani v postupu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR (tzn. v předložení věci k Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení předmětného zákona), řešit cestou přímé aplikace ústavních norem. V opačném případě by sám své rozhodnutí zatížil protiústavností, resp. by vědomě přispěl k protiústavním důsledkům celého řízení, což je v podmínkách právního státu obtížně představitelné (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2003, sp. zn. 2 Ads 40/2003, publ. ve Sb. NSS pod č. 122/2004, nebo cit. rozsudek č. j. 2 As 9/2008 – 77).

[26] Nejvyšší správní soud tak na základě přímé aplikace čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod v daném případě dovodil rozšíření výjimek z vázanosti soudu důvody kasační stížnosti nad jejich rámec zakotvený v ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. a svým výrokem o zrušení v záhlaví citovaného usnesení a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení umožnil stěžovateli přístup k soudnímu meritornímu přezkumu citovaného rozhodnutí žalovaného o správním vyhoštění, byť s odstupem téměř čtyř let od jeho vydání se v duchu zásady „opozděná spravedlnost je spravedlností odmítnutou“ (*justice delayed is justice denied*) může takový výrok jevit toliko jako výrok „akademický“.

IV. Závěr

[27] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu podle § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc vrací tomuto soudu k dalšímu řízení, v němž je městský soud podle § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán právním názorem v tomto rozsudku vysloveným.

[28] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. prosince 2013

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu